

EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Commissie regionale ontwikkeling

2009/2230(INI)

4.3.2010

ONTWERPVERSLAG

over de strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied en de rol van
macroregio's in het kader van het toekomstige cohesiebeleid
(2009/2230(INI))

Commissie regionale ontwikkeling

Rapporteur: Wojciech Michał Olejniczak

PR_INI

INHOUD

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	4
TOELICHTING	8

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied en de rol van macroregio's in het kader van het toekomstige cohesiebeleid (2009/2230(INI))

Het Europees Parlement,

- gelet op de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied en het daarbij aanleunende indicatief actieplan (COM(2009)0248),
 - gelet op de conclusies van de Raad over de strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied aangenomen op 26 oktober 2009,
 - gelet op zijn resolutie van 16 november 2006 over de strategie voor het Oostzeegebied in het kader van de noordelijke dimensie (2006/2171(INI))¹,
 - gelet op de adviezen van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied (ECO/261) en "Macroregionale samenwerking - Uitbreiding van de Oostzeestrategie naar andere macroregio's in Europa" (ECO/251),
 - gelet op het advies van het Comité van de Regio's "De rol van de lokale en regionale overheden in de nieuwe strategie voor het Oostzeegebied" van 21-22 april 2009,
 - gelet op het initiatiefadvies van het Comité van de Regio's "Witboek van het Comité van de Regio's over multilevel governance" CdR 89/2009 fin,
 - gelet op artikel 48 van het Reglement,
 - gelet op het verslag van de Commissie voor regionale ontwikkeling, de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid en de Commissie vervoer en toerisme (A7-0000/2010),
- A. overwegende dat sinds de uitbreiding van de Europese Unie in 2004 de Oostzee inderdaad een binnenzee is geworden, die landen met elkaar verbindt maar ook een uitdaging vormt, en dat de landen in het gebied van de Oostzee onderling sterk afhankelijk zijn van elkaar en voor soortgelijke uitdagingen staan,
- B. overwegende dat de strategie voor het Oostzeegebied een pilotproject is voor toekomstige strategieën voor macroregio's zoals het Donaugebied, het Middellandse Zeegebied, de Alpen en de Atlantische boog en dat het welslagen van de uitvoering van de strategie rechtstreeks samenhangt met de manier waarop de volgende strategieën zullen worden uitgevoerd,
- C. overwegende dat het idee om functionele regio's te vormen geconcentreerd rond gemeenschappelijke doelstellingen en ontwikkelingsproblemen kan bijdragen tot een effectiever regionaal beleid van de Europese Unie,

¹ Aangenomen teksten, P6_TA(2006)0494.

- D. overwegende dat, om de doeltreffendheid van de regionale politiek te verhogen en dit voornamelijk met het oog op haar hervorming na 2013, het idee van de geïntegreerde aanpak en de vorming van strategieën voor macroregio's die gelden voor de hele Europese Unie ten stelligste gesteund en ontwikkeld dient te worden, hoewel de invoering ervan niet mag leiden tot de renationalisatie van het cohesiebeleid,
1. spreekt zijn waardering uit voor de goedkeuring door de Europese Commissie van en de steun van de Europese Raad aan de strategie voor het Oostzeegebied, waar het Parlement sinds 2006 op aandrong;
 2. is verheugd dat de strategie er is gekomen na uitvoerige raadpleging van de belanghebbende partijen in de lidstaten, waarbij niet alleen overleg is gepleegd met overheidsinstanties, maar ook met vertegenwoordigers van de academische wereld, het bedrijfsleven en niet-gouvernementele organisaties; is overtuigd dat het raadplegingsproces waarbij de partners van meet af aan zijn betrokken bij de werkzaamheden rond de strategie een belangrijke factor is die beslist over het welslagen;
 3. is ervan overtuigd dat de door de strategie vastgestelde nieuwe samenwerkingskaders, afgestemd op de beginselen van de geïntegreerde benadering, mogelijkheden openen voor een rationelere en effectievere aanwending van de beschikbare middelen voor de milieubescherming en ontwikkeling van het Oostzeegebied, waarbij deze middelen afkomstig zijn van zowel EU-subsidies en nationale hulpbronnen als van verschillende financiële instellingen;
 4. benadrukt dat er een evaluatie dient te worden uitgevoerd van de impact van de noordelijke gasleiding en andere soortgelijke projecten op het natuurlijk leefmilieu en dat men de zekerheid moet kunnen bieden dat de aanleg van de gasleidingen de omstandigheden voor het vervoer over zee niet zal schaden;
 5. wijst op de strategische betekenis van het Oostzeegebied voor de ontwikkeling van projecten die gebruik maken van hernieuwbare energie zoals van windmolens en de in dit gebied beschikbare biomassa;
 6. wijst erop dat een efficiënt en ecologisch netwerk dient te worden uitgebouwd voor het vervoer over land en zee en via de binnenwateren;
 7. wijst erop dat in de Oostzeeregio aanzienlijke disproporties bestaan op het vlak van economie en innovatievermogen en dat het potentieel van de sterk ontwikkelde gebieden uitgebreid dient te worden, dat de ongelijkheden uitgevlakt dienen te worden om zo voorgoed een ruimte van algemeen welzijn te creëren met een grote concurrentiekracht die cruciaal is in het licht van de verouderende samenleving;
 8. roept in het kader van de strategie voor het Oostzeegebied op tot een grondige revisie en verdieping van de betrekkingen tussen de Europese Unie en de buurlanden die geen lid zijn van de Europese Unie en waarvan het grondgebied deel uitmaakt van de functionele gebieden die door een bepaalde microregio zijn gedefinieerd of die een rechtstreekse invloed hebben op deze gebieden;
 9. spoort de lidstaten en de regio's aan om de voor 2007-2013 beschikbare structurele subsidies aan te wenden voor vergaande steun aan de tenuitvoerlegging van de strategie,

hoewel het begrip heeft voor de moeilijkheden waarmee de wijziging van de operationele programma's gepaard gaat tijdens de nu lopende programmeringsperiode;

10. is van mening dat de strategie slechts kan slagen en de ambitieuze doelstellingen van de volgende macroregionale strategieën slechts bereikt kunnen worden indien er maatregelen worden genomen in de context van alle sectorale beleidslijnen met een territoriale dimensie, waaronder het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het visserij- en industrieel beleid, en de bundeling van de maatregelen en beschikbare middelen gericht op gemeenschappelijke doelstellingen voor het gegeven gebied gebundeld worden; onderstreept in de bovengenoemde context dat dit beleid met betrekking tot die nieuwe uitdagingen en de invoering van de gepaste organisatorische structuren op het vlak van de EU-instellingen aan vernieuwing toe is;
11. denkt dat de territoriale dimensie van de strategie bijdraagt tot een diepere en meer concrete reflectie over het thema van territoriale cohesie, die door het Verdrag van Lissabon op dezelfde lijn wordt gesteld als de economische en sociale cohesie;
12. verwelkomt de nauwere samenwerking tussen de landen en regio's in het kader van de macroregio's en de voorbereiding van de volgende gemeenschappelijke werkingsstrategieën;
13. wijst op het feit dat de strategie voor het Oostzeegebied als een proces beschouwd dient te worden, waarin de beginselen van actie en samenwerking voortdurend onderhevig zijn aan evolutie en dat het hoofddoel eruit bestaat optimale mechanismen te vinden die zouden kunnen worden toegepast op nieuwe macroregionale strategieën;
14. is ervan overtuigd dat territoriale samenwerking, ontplooid in het kader van de strategie voor de macroregio's, op aanzienlijke wijze kan bijdragen tot de versterking van het integratieproces door een sterker engagement van de burgergemeenschap in de besluitvorming en de tenuitvoerlegging van concrete maatregelen; wijst er binnen deze context op dat de invoering van een sociaal, cultureel-wetenschappelijk en toeristisch niveau in de macroregionale strategieën een gunstig effect kan hebben;
15. benadrukt het belang van verdere bevordering van ontwikkeling op het vlak van educatie, vorming en onderzoek en zet de landen van de Europese Unie aan tot nauwere samenwerking op dit gebied;
16. benadrukt, krachtens het subsidiariteitsbeginsel en gelet op het enorme potentieel van samenwerking op lokaal en regionaal niveau, het grote belang van de vorming van een effectieve en meervoudige samenwerkingsstructuur;
17. is ervan overtuigd dat het idee van de macroregio's een enorm potentieel in zich draagt om betere antwoorden te formuleren op de in het gegeven gebied voorkomende uitdagingen en problemen en om gebruik te maken van de beschikbare middelen;
18. wacht met grote belangstelling de analyse van de eerste resultaten en ervaringen af die zullen voortvloeien uit de uitvoering van de strategie voor het Oostzeegebied en op basis waarvan mogelijke financieringsbronnen en financieringsmethodologieën voor de macroregionale strategieën kunnen worden uitgewerkt, terwijl ze ook een bron van inspiratie en voorbeeld zullen vormen voor de nieuwe macroregio's;

19. wijst er ten behoeve van de toekomstige macroregionale strategieën op dat de Europese Commissie de kwestie van de afdoende eigen personele en financiële middelen moet oplossen;
20. roept de Europese Commissie op om, gelet op de noodzaak een tussentijdse analyse van de uitvoering van de strategie voor het Oostzeegebied uit te voeren, op nauwkeurige wijze concrete beoordelingsinstrumenten en -criteria uit te werken voor de projecten op basis van indicatoren die vergelijking mogelijk maken;
21. roept de Europese Commissie, de lidstaten en eigen leden op om antwoorden te formuleren op de volgende vragen: hoe moeten de macroregionale strategieën eruit zien, op welke manier moeten ze worden geprogrammeerd (als aparte programma's of in het kader van het cohesiebeleid), wie moet ze ten uitvoer leggen en op welke manier dient dit te gebeuren, en waar dienen de middelen voor de financiering ervan vandaan te komen);
22. verzoekt zijn Voorzitter om deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

In een tijdperk van mondialisering, versnelde klimaatverandering, ingrijpende demografische veranderingen en toegenomen economische concurrentie wordt steeds vaker duidelijk dat de zich aandienende problemen en uitdagingen geen administratieve of politieke grenzen kennen.

Het is bijgevolg noodzakelijk om specifieke antwoorden te formuleren op deze uitdagingen en om de bestaande politieke en financiële instrumenten hieraan aan te passen.

In deze context is het idee van macroregio's ontstaan – van functionele gebieden die zich op gemeenschappelijke doelstellingen of ontwikkelingsproblemen richten en bepaalde kenmerken delen of vergelijkbare geografische omstandigheden kennen.

De strategie voor het Oostzeegebied is de eerste en tot dusver de enige poging om een allesomvattende gemeenschappelijke strategie uit te werken voor de ontwikkeling van een dergelijke macroregio.

In een mededeling van de Europese Commissie¹ wordt het Oostzeegebied als volgt omschreven: "Het Oostzeegebied is zeer heterogeen in economisch, ecologisch en cultureel opzicht, maar de landen die er deel van uitmaken delen veel van de hulpbronnen met elkaar en zijn in hoge mate van elkaar afhankelijk". Deze onderlinge afhankelijkheid en de noodzaak om soortgelijke uitdagingen aan te gaan, rechtvaardigen een gecoördineerd optreden in het kader van de strategie voor het Oostzeegebied.

Deze strategie is aangenomen na uitvoerige raadpleging van de belanghebbende partijen in de lidstaten. In dit verband is niet alleen overleg gepleegd met overheidsinstanties, maar ook met vertegenwoordigers van de academische wereld, het bedrijfsleven en niet-gouvernementele organisaties. Dit raadplegingsproces waarbij de partners van meet af aan betrokken zijn bij de werkzaamheden in verband met de strategie, kan op zich als een succes worden beschouwd. Dankzij deze aanpak is een voorstel geformuleerd voor een nieuwe manier van samenwerken in de Europese Unie. Regio's uit acht EU-lidstaten, maar ook uit landen buiten de Unie, waar in totaal bijna honderd miljoen mensen wonen, kunnen activiteiten plannen, prioriteiten stellen en maatregelen uitvoeren die hun gemeenschappelijke doelstellingen ten goede komen. Het voornaamste doel bestaat in het waarborgen van de adequate bescherming van het milieu en een harmonische economische en sociale ontwikkeling.

De strategie berust op vier pijlers die een efficiënter gebruik van communautaire programma's en nationale beleidslijnen tot doel hebben. Deze pijlers zijn:

- milieubescherming,
- bevorderen van de welvaart in de regio,
- vergroten van de toegankelijkheid en de aantrekkingskracht van de regio,
- garanderen van de veiligheid in de regio.

Daarnaast is de strategie onderverdeeld in vijftien prioritaire gebieden en zijn er meer dan zeventig speerpuntprojecten gedefinieerd.

Het uitgangspunt voor de strategie waren reeds bestaande projecten en initiatieven in de regio,

¹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's inzake de strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied (COM(2009)0248 van 10.6.2009).

zowel in het kader van EU-initiatieven als in de context van rechtstreekse samenwerking tussen de lidstaten in het Oostzeegebied. Deze bestaande acties zijn evenwel opgenomen in een nieuw samenwerkingskader en afgestemd op de beginselen voor een geïntegreerde benadering van het gevoerde beleid.

Een voorwaarde voor het welslagen van deze strategie is ongetwijfeld een goede coördinatie van de maatregelen die in het kader van alle beleidslijnen met een territoriale impact worden genomen, aangezien alleen het bundelen van de maatregelen en de beschikbare middelen voor de verwezenlijking van de voor een bepaalde regio gezamenlijk gedefinieerde doelstellingen ons in staat zal stellen om optimale resultaten te behalen. Om uitdagingen als de klimaatverandering doeltreffend aan te gaan, dienen we tevens rekening te houden met andere beleidsterreinen die hierop een rechtstreekse invloed hebben (zoals het visserijbeleid en het gemeenschappelijk landbouwbeleid).

De strategie voorziet eveneens in een nauwere samenwerking met buurlanden die geen lid zijn van de Europese Unie en waarvan het grondgebied deel uitmaakt van de functionele gebieden die door een bepaalde microregio zijn gedefinieerd of die een rechtstreekse invloed hebben op deze gebieden. Zo dient bij de bescherming van de kwaliteit van het water van de Oostzee rekening te worden gehouden met het feit dat ook rivieren in landen die geen rechtstreekse toegang hebben tot de Oostzee in deze zee uitmonden.

De voornaamste uitdaging bij de uitvoering van de strategie voor het Oostzeegebied bestaat in het tot stand brengen van een goede samenwerkingsstructuur, van doeltreffende coördinatie en een goed beheerssysteem.

De Europese Commissie dient evenwel de strategische kern te vormen van het alomvattende toezicht op de uitvoering van de strategie. De vrees bestaat echter dat de Europese Commissie op dit ogenblik niet over voldoende financiële en personele middelen beschikt om efficiënt te kunnen toezien op de verwezenlijking van de strategie.

Desalniettemin ligt de verantwoordelijkheid voor de eigenlijke uitvoering van de strategie bij de lidstaten. In dit verband lijkt de oprichting van nieuwe organisatorische en administratieve structuren niet wenselijk. Het is eerder onwaarschijnlijk dat deze structuren zouden bijdragen tot een efficiëntere tenuitvoerlegging van de strategie.

Een dergelijke benadering vereist uiteraard een extra organisatorische inspanning en brede samenwerking tussen instellingen, organisaties en partners in het kader van de verschillende beleidsterreinen op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau, in overeenstemming met het beginsel van multilevel governance, dat met name door het Comité van de Regio's¹ wordt aanbevolen.

Overeenkomstig dit beginsel zal het in eerste instantie de taak zijn van regionale overheden, niet-gouvernementele organisaties en verenigingen – die de lokale situatie en mogelijkheden het beste kennen – om de projecten in het kader van de strategie ten uitvoer te leggen. Het succes van de strategie zal in grote mate afhankelijk zijn van hun optreden.

Om ervoor te zorgen dat het idee van een geïntegreerde benadering geen dode letter blijft, dat de strategie meer is dan een verzameling van afzonderlijke projecten en dat deze toegevoegde waarde oplevert, is het bovendien noodzakelijk om concrete beoordelingseisen vast te leggen op basis van een reeks indicatoren die vergelijking mogelijk maken. Het is van groot belang

¹ Initiatiefadvies van het Comité van de Regio's *"Witboek van het Comité van de Regio's over multilevel governance"*, CdR 89/2009 fin.

dat in het voor 2011 aangekondigde verslag over de tenuitvoerlegging van de strategie een correct beeld wordt geschetst van de verwezenlijkingen en moeilijkheden, zodat het Poolse voorzitterschap eventuele aanpassingen en verbeteringen kan doorvoeren en de strategie zo een nieuwe impuls kan geven met het oog op de toekomst.

Er moet worden nagedacht over mogelijkheden om de ervaringen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van deze strategie in de toekomst te gebruiken. We moeten ons in de eerste plaats afvragen of dit de weg is die we met het cohesiebeleid willen inslaan, en of dit de meest geschikte manier is om de samenwerking in de Europese Unie te bevorderen, met name door middel van macroregio's zoals het Donaugebied, het Middellandse Zeegebied en de Alpen. Is de vorming van macroregio's – functionele regio's bestaande uit een aantal gebieden die zich op gemeenschappelijke doelstellingen of ontwikkelingsproblemen richten en die dezelfde kenmerken hebben of vergelijkbare geografische omstandigheden kennen – een doeltreffende manier om de uitdagingen van het toekomstige cohesiebeleid aan te gaan?